

DOI: 10.31110/consensus/2024-02/064-073

УДК (UDC) 2-722 : 93/94 : 322.2 (477.83/.86)

KEY ASPECTS OF THE ADMINISTRATIVE AND MANAGERIAL STRUCTURE OF THE GCC GALICIAN METROPOLIS IN THE INTERWAR PERIOD

Yuliia Hrabets*

Abstract

The goal of the study is to analyze the structural organization of the Greek Catholic Church, to determine the position and functional characteristics of its staff in the interwar period in Eastern Galicia.

The methodology of the study is based on the principles of historicism, scientificity, objectivity, and systematicity. General scientific (analysis, synthesis, generalization) and special historical (historical-genetic, historical-systemic) methods were used.

Scientific novelty. The scientific novelty lies in a comprehensive analysis of the stated topic and the introduction of archival materials into scientific circulation, which makes it possible to clarify the main functions of the structural units of the administrative and managerial apparatus of the Galician Metropolis of the GCC in the interwar period.

Conclusions. The GCC functioned on most of the territories where ethnic Ukrainians of Eastern Galicia lived in the interwar period, as evidenced by the number of dioceses. In total, in 1925-1928, 128 deaneries operated as part of the Lviv Archdiocese, the dioceses of Przemyśl, and Stanisławów. As of the 1930s, there were 2366 parishes, 3039 churches, and 1940 priests within these three administrative units, serving 3 million believers. The link between the parish priest and the bishopric was the dean, who controlled and regulated the parish's activities through councils and visits. One parish priest could be responsible for 2-3 of the village, over which he provided pastoral care and cultural and educational work. The large amount of work in the parishes and the care of the parish prompted the top leadership of the Church to develop and establish a system of cooperation. A system of vacations and retreats was in place for the spiritual renewal of the clergy. In general, the functioning of the GCC was effective due to a well-established system of communication at all levels of the church organization.

Keywords: Church, structure, GCC, priest, bishop, dean, pastor, employee, retreats

* PhD student at the Department of World History and Religious Studies at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine. E-mail: juliajuliakows@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6867-6977>

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ СТРУКТУРИ ГАЛИЦЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Юлія Грабець*

Анотація

Мета дослідження полягає в аналізі структурної організації Греко-Католицької Церкви, визначенні становища та функціональних особливостей її кадрового складу в міжвоєнний період на теренах Східної Галичини. **Методологія** дослідження базується на принципах історизму, науковості, об'єктивності, системності. Використано загальнонаукові (аналіз, синтез, узагальнення) та спеціально-історичні (історико-генетичний, історико-системний) методи.

Наукова новизна полягає в комплексному аналізі заявленої теми та введенням до наукового обігу архівних матеріалів, що уможливило з'ясування основних функцій структурних одиниць адміністративно-управлінського апарату Галицької митрополії ГКЦ у міжвоєнний період.

Висновки. На більшості територій, де проживали етнічні українці Східної Галичини в міжвоєнний період функціонувала ГКЦ, про це свідчить кількість епархій. Загалом у 1925–1928 рр. у складі Львівської архієпархії, Перемишльської та Станіславівської епархій діяли 128 деканатів. Станом на 1930–ті рр. у межах цих трьох адміністративно-територіальних одиниць функціонували 2366 парафій, 3039 церков, 1940 священників, які обслуговували 3 млн. віруючих. Зв'язковою ланкою між парафіяльним священником і єпископатом був декан, який контролював та регулював діяльність парафії через проведення соборчиків та візитації. Одному парафіяльному священнику могли підпорядковуватись 2–3 села, над якими він здійснював душпастирську опіку та культурно-просвітницьку роботу. Великий об'єм роботи на парафіях, догляд за приходством спонукали вище керівництво Церкви розвивати та налагоджувати систему сотрудицтва. Для духовного відновлення священнослужителів існувала система відпусток та реколекцій. Загалом функціонування ГКЦ було ефективним завдяки якісно налаштованій системі комунікації на всіх рівнях церковної організації.

Ключові слова: Церква, структура, ГКЦ, священник, єпископ, декан, парох, сотрудицтво, реколекції

Цитування: Грабець, Ю. (2024). Ключові аспекти адміністративно-управлінської структури Галицької митрополії Греко-католицької церкви у міжвоєнний період. *Консенсус*, 2, 64–73.

URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/104>

Постановка проблеми. У другій половині 19 ст. – 30-х рр. 20 ст. діяльність Греко-Католицької Церкви на теренах Східної Галичини була стрижневою в церковному та суспільно-політичному плані. Влада Австро-Угорщини була

*аспірантка кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, Україна. E-mail: julijuliakows@ukr.net. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6867-6977>

зацікавлена українськими територіями лише в соціально-економічному плані, тобто у використанні людського та природного ресурсу, тому в українців не було можливості отримати автономію чи незалежність. Через поразку Центральних держав у Першій світовій війні Австро-Угорщина була розділена на окремі національні держави. Українці, які проживали на теренах Східної Галичини також зробили спробу створити державу – Західноукраїнську Народну Республіку. Проте не отримавши міжнародного визнання, ЗУНР припинила своє існування, а територія регіону перейшла до складу Польської Республіки. Польська влада займалась відродженням власної національної держави, тому проводила свою внутрішню політику в контексті асиміляції не польського населення. В таких умовах українці Східної Галичини потребували не лише духовного, але й національного лідера. Таку роль взяла на себе ГКЦ на чолі з митрополитом Андреем Шептицьким. Завдяки ефективно налагодженій системі комунікації між єпископатом та парафіяльним духовенством Церква реалізовувала свою душпастирську роботу в контексті збереження національної самобутності українців, а також сприяла організації доброго соціально-економічного стану жителів парафій.

Аналіз останніх досліджень і джерел. Історіографія дослідження базується на комплексних наукових працях, спогадах, свідченнях, статистичних даних та архівних документах.

Українські науковці періоду незалежної України значну увагу приділяють дослідженню ролі греко-католицького духовенства на теренах Східної Галичини. Аналізу адміністративно-територіальної структури ГКЦ (1918–1939) присвячені праці І. Пилипіва¹, Т. Горан². Церковно-релігійні процеси та становище Греко-Католицької Церкви (ГКЦ) під владою Польської Республіки проаналізовано в працях Е. Бистрицької³, Ю. Грабець⁴, В. Перевезія⁵, Ю. Федоріва⁶, А. Кравчука⁷, С. Предки⁸.

¹ Пилипів І.В. Греко-католицька церква – найвпливовіша суспільна сила у кристалізації української нації міжвоєнної Галичини. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Історія*. 2010. № 1. С. 109–114.

² Горан Т.А. Перемишльська єпархія Греко-католицької церкви в українському національному русі Галичини (1919–1939 рр.): дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2017. 282 с.

³ Бистрицька Е. Східна політика Ватикану у контексті відносин святого Престолу з Росією та СРСР (1878–1964 рр.). Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 416 с.

⁴ Бистрицька Е., Грабець Ю. Становище та діяльність греко-католицького парафіяльного духовенства Східної Галичини у 1914–1939 рр. *Східноєвропейський Історичний Вісник*. 2023. № 27. С. 105–116.

⁵ Перевезій В.О. Служіння Богу і народу: Українська греко-католицька церква між двома світовими війнами. Київ, 2004. 203 с.

⁶ Федорів Ю. Історія церкви в Україні: репринтне видання. Львів: Видавничий відділ «Свічадо», 2001. 362 с.

⁷ Кравчук А. Конференції Архієреїв Української Греко-Католицької Церкви (1902–1937). Львів: Свічадо, 1996. 108 с.

⁸ Предка С.В. Матеріальне становище Греко-католицького парафіяльного духовенства Східної Галичини в 1920–1930-х рр. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник молодих вчених*. 2018. (№ 21). С. 88–95.

Інформація про суспільні та церковні події розміщено на сторінках періодичного видання «Перемиські єпархіальні відомості». Статистичну інформацію щодо кількості парафіян, священників, церков розміщено в шематизмах: Львівської архієпархії, Перемиської, Станіславівської єпархій.

Архівні матеріали, які використано в статті, зберігаються в Центральному державному історичному архіві міста Львова, опрацьовано справи фонду 201 «Греко-католицька митрополічна консисторія, м. Львів» та фонду 408 «Греко-католицький митрополічий ординаріат, м. Львів».

Мета дослідження полягає в аналізі структурної організації Греко-Католицької Церкви, визначенні становища та функціональних особливостей її кадрового складу в міжвоєнний період на теренах Східної Галичини.

Виклад основного матеріалу. У структурі ГКЦ міжвоєнного періоду виокремлюють два рівні. Перший – адміністративно-територіальний, до якого входили такі складові одиниці як митрополія, єпархії, деканати, парафії. Другий – адміністративно-управлінський, структурними елементами якого були митрополит, єпископи, єпархіальні собори, органи управління – капітула, консисторія, церковний суд, декани, парафіяльні управи, а також духовні семінарії та церковні братства⁹.

У міжвоєнний період на теренах Східної Галичини функціонувала Галицька митрополія, яка складалась з Львівської архієпархії, Перемишльської та Станіславівської єпархій¹⁰. На адміністративно-територіальному рівні кожна єпархія Галицької митрополії поділялася на деканати. У період 1925–1928 рр. у структурі Львівської архієпархії нараховувалось 54 деканати¹¹. Таку ж кількість деканатів – 54 мала Перемишльська єпархія¹². У складі Станіславівської єпархії їх було 20. Кожен деканат включав 18–25 парафій¹³.

У 1931 р. у Львівській архієпархії нараховувалося 1 259 парафій з такою ж кількістю церков, 831 священник та 1 328 868 віруючих. У Станіславівській єпархії станом на 1935 р. функціонували 419 парафій із 419 церквами, опіку над якими здійснювали 292 парохі для 1 035 214 парафіян¹⁴. У Перемишльській єпархії станом на 1932 р. нараховувалося 688 парафій і 1 361 церков, працювали 817 священників, кількість віруючих становила 1 240 453¹⁵. Таким чином, найбільша кількість парафій знаходилася в межах Львівської архієпархії, а найбільша кількість церков

⁹ Пилипів І.В. Розвиток адміністративно-територіальної структури Галицької Греко-Католицької (1918–1939 рр.). *Вісник Прикарпатського університету. Історія*. 2010. № 18. С. 38.

¹⁰ Пилипів І.В. Греко-католицька церква – найвпливовіша суспільна сила у кристалізації української нації міжвоєнної Галичини. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Історія*. 2010. № 1. С. 109–114.

¹¹ Шематизм всего клира греко-католицької Архієпархії Львівської на рік Божий 1925. Львів, 1925. 325 с.

¹² Шематизм греко-католицького духовенства злучених єпархій Перемиської, Самбірської і Сяніцької на рік Божий 1928. Перемишль, 1928. 420 с.

¹³ Пилипів І.В. Розвиток адміністративно-територіальної структури... С. 41.

¹⁴ *Ibid.* С. 42.

¹⁵ Шематизм греко-католицького духовенства злучених єпархій Перемиської, Самбірської і Сяніцької на рік Божий 1932. Перемишль, 1932. С. 153.

розміщувалась у межах Перемишльської єпархії, майже однакова кількість священників працювала у Львівській архієпархії та Перемишльській єпархії.

Кожна з трьох єпархій Галицької митрополії мала свого очільника – єпископа, який підпорядковувався митрополиту Галицькому. Греко-католицькі єпископи зосереджували у своїх руках законодавчу, судову, адміністративну владу, виконували пастирські функції, за потреби делегували адміністративні завдання єпископу-помічнику¹⁶. В умовах польської окупації єпископи працювали відповідно до Конституції Польської Республіки (1921). Від середини 1920-х рр. діяльність духовенства ГКЦ регулювалася Конкордатом, який був укладений між польською владою та Святим Престолом¹⁷. Конкордат визначив правове поле діяльності ГКЦ на теренах Східної Галичини, проте його зміст не отримав однозначної оцінки від самого духовенства. Робота священників й надалі перебувати під контролем адміністративних органів влади, а статті Конкордату не зупинили процес латинізації та полонізації українського населення¹⁸.

Серед обов'язків єпископа були: організація єпархіальних синодів, контроль фінансів, надання опіки кандидатам, які здобували духовний сан, створення належних умов праці для духовенства, інспектування діяльності церковних інституцій, шкіл, братств¹⁹. Актуальну інформацію про стан справ кожної парафії єпископ отримував під час здійснення щорічних візитацій. Парохи надавали йому інформацію не лише з адміністративно-господарських питань, але й про рівень духовності віруючих, функціонування братств, товариств, про проблеми населення (бідність, алкоголізм, поширення азартних ігор тощо)²⁰. Таким чином, отримана інформація під час єпископських візитацій давала можливість керівництву ГКЦ оцінити ефективність роботи духовенства на місцях і сформувати пріоритетні напрямки роботи для єпископату на наступні роки.

До адміністративно-територіальної організації єпархії входили деканати, які склалися з парафії. Кожен деканат мав очільника – декана, якого затверджував єпископ²¹. Декани проводили засідання деканальних соборчиків, здійснювали візитації парафій деканату, регулювали роботу духовенства, благословляли церкви, цвинтарі тощо. За умов значного навантаження в деканаті або важкого фізичного стану декан мав право отримати помічника²².

¹⁶ Бистрицька Е. Східна політика Ватикану у контексті відносин святого Престолу з Росією та СРСР (1878–1964 рр.). Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. 416 с.

¹⁷ Горан Т.А. Перемишльська єпархія Греко-католицької церкви в українському національному русі Галичини (1919–1939 рр.): дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2017. С. 171.

¹⁸ Центральний Державний Історичний Архів у м. Львів (далі – ЦДАЛ). Ф. 408. Оп. 1. Спр. 57. Арк. 1.

¹⁹ Бистрицька Е., Грабець Ю. Становище та діяльність греко-католицького парафіяльного духовенства Східної Галичини у 1914–1939 рр. *Східноєвропейський історичний вісник*. 2023. № 27. С. 105–116.

²⁰ Пилипів І. Греко-католицька церква у суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918–1939 рр.): монографія. Тернопіль: Економічна думка, 2011. С. 126.

²¹ ЦДАЛ. Ф. 408. Оп. 1. Спр. 10. Арк. 23.

²² ЦДАЛ. Ф. 408. Оп. 1. Спр. 10. Арк. 25–26.

Деканальні соборчики скликали з нагоди великих свят, під час зібрань обговорювали нагальні проблеми деканату. Рішення, які ухвалювали деканальні соборчики, були обов'язковими до виконання всіма священниками²³. Під час щорічних візитацій парафій декан із помічниками перевіряли церковну документацію, якість проведення священниками богослужінь, рівень функціонування братств при церквах, архів, стан парафіяльних забудов, церковний інвентар, цвинтар²⁴. Після огляду складали підсумковий звіт, у якому вказували результати перевірки. Документ підписували представники громади, члени парафіяльної ради, священник та декан. Для належної організації функціонування парафій декан брав консультації в фахових спеціалістів, список яких слід було кожних три роки подавати до Митрополичого Ординаріату²⁵.

Духовенство не мало права покидати місце служіння без дозволу декана більше, ніж на два дні²⁶. Для отримання відпустки на довший термін священник мав вказати вагому причину, в окремих випадках надати документацію для підтвердження та навіть вказати особу, яка б на час відпустки могла виконувати його обов'язки. На час відсутності парафіяльного священника декан призначав виконуючого обов'язків священника на парафію, контролював належне виконання роботи²⁷.

У випадку смерті пароха декан брав парафію під особисту опіку, мав надати духовну та матеріальну допомогу сім'ї померлого, тимчасово зберігав ключі від сейфу, де зберігались парафіяльні книги, цінні папери, листи, готівка. За два тижні по смерті пароха декан міг призначати нового очільника парафії. Часто ним ставав місцевий сотрудник або священник із сусідньої парафії²⁸. Якщо в померлого пароха була дружина, то навіть за умов призначення нового пароха та заселення його до парафіяльного будинку, вдова ще впродовж року мала право мешкати в цьому будинку та отримувати половину прибутків від ерекційних володінь. Проте зустрічаються випадки, коли між новопризначеним парохом і вдовою виникали конфлікти, які вирішувалися в судовому порядку²⁹.

В адміністративно-управлінській структурі ГКЦ особливе місце займали парахи³⁰. Вони опікувалися всіма парафіяльними спорудами, церковними землями,

²³ Горан Т.А. Перемишльська єпархія Греко-католицької церкви в українському національному русі Галичини (1919-1939 рр.): дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2017. С. 183.

²⁴ ЦДАЛ. Ф. 408. Оп. 1. Спр. 10. Арк. 38-40.

²⁵ Ibid. Арк. 41-41.

²⁶ Кравчук А. Конференції Архієреїв Української Греко-Католицької Церкви (1902-1937). Львів: Свічачо, 1996. 108 с.

²⁷ ЦДАЛ. Ф. 201. Оп. 1в. Спр. 2506. Арк. 47.

²⁸ ЦДАЛ. Ф. 408. Оп. 1. Спр. 10. Арк. 27-28, 34.

²⁹ ЦДАЛ. Ф. 201. Оп. 5. Спр. 190. Арк. 1-6.

³⁰ Пилипів І.В. Греко-католицька церква – найвпливовіша суспільна сила у кристалізації української нації міжвоєнної Галичини. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Історія*. 2010. № 1. С. 109-114.

проводили просвітницьку роботу, відповідали за належне ведення та зберігання церковної документації³¹. Помешкання пароха розміщувалося біля церкви, лише за наявності дозволу від єпископа священнику можна було проживати більш віддалено. Упродовж року парох мав право на відпустку, яка сумарно становила два місяці³². Для довшого терміну потрібен був також дозвіл єпископа. За час своєї відсутності священник не отримував жодних виплат. Половину прибутку за цей період отримував його тимчасовий заступник, а решту забирав єпископ на потреби Церкви. У випадку виселення пароха за межі парафії його тимчасовий заступник отримував лише 1/3 прибутків від треб (плата за виконання релігійних обрядів і таїнств) і врожаю від землі, а 2/3 віддавав сім'ї пароха³³.

Зважаючи на великий обсяг роботи в громаді парох мав право на отримання одного або кількох сотрудників, яких призначав єпископ³⁴. Сотрудники очолювали ті церковні одиниці, де не було умов для створення окремих парафій. Вони не мали права запроваджувати нововведень у парафіях без дозволу пароха. Проте, якщо парох допускав у роботі вагомі помилки, то сотрудник мав обов'язок повідомити про них декану чи єпископу³⁵.

Якщо парох брав на роботу одруженого сотрудника, то був зобов'язаний виділити йому 1/3 від парафіяльних прибутків і надати житло з земельною ділянкою для ведення господарства. Земельна ділянка сотрудника мала розміщуватися не далеко від його помешкання, її розмір мав бути не менше 1/3 площі саду та городу пароха. У випадку відсутності належних умов проживання та роботи сотрудник мав право перейти на інше місце служіння, подавши відповідну заяву до свого деканату. Серед інших причин, через які сотрудник також міг просити про переведення були: конфліктні стосунки з парохом або його родичами, відсутність школи для навчання дітей, конфлікти з громадою парафії через celibат сотрудника й інші³⁶. Проте були випадки, коли парох одразу вказував, що шукає неодруженого сотрудника, який міг би мешкати в будинку пароха, оскільки парафія не мала ресурсів для створення належних умов роботи для священника з сім'єю³⁷.

Сотрудник також мав право на оренду ерекційних земель і в такому випадку весь врожай вважався його власністю³⁸. Якщо церковні землі обробляв не сам парох,

³¹ Горан Т.А. Перемишльська єпархія Греко-католицької церкви в українському національному русі Галичини (1919-1939 рр.): дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2017. С. 86.

³² Перевезій В.О. Служіння Богу і народу: Українська греко-католицька церква між двома світовими війнами. Київ, 2004. 203 с.

³³ Перемиські Єпархіальні відомості. Ч. I. 1921. С. 19-20.

³⁴ ЦДАЛ. Ф. 408. Оп. Ів. Спр. 738. Арк. 4-142.

³⁵ ЦДАЛ. Ф. 201. Оп. Ів. Спр. 2505. Арк. 17-18.

³⁶ ЦДАЛ. Ф. 201. Оп. Ів. Спр. 2506. Арк. 14-17.

³⁷ ЦДАЛ. Ф. 201. Оп. Ів. Спр. 2506. С. 44.

³⁸ Предка С.В. Матеріальне становище Греко-католицького парафіяльного духовенства Східної Галичини в 1920 – 1930-х рр. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник молодих вчених*. 2018. (№ 21). С. 88-95.

а люди з парафії, то 2/3 врожаю або половину отримували ті, хто займались обробітком. З 1/3 або з половини врожаю парох отримував 2/3, сотрудинок 1/3. Якщо на парафії працювали два сотрудинок, то половину прибутків від обробітку землі та тріб належало парохів, а другу частину між собою ділили сотрудинок. Де було три сотрудинок, то парох забирав 2/5, а кожен сотрудинок отримував по 1/5. Де було чотири сотрудинок, то парох забирав 2/6, а сотрудинок по 1/6³⁹. Таким чином, прихід на парафію сотрудинок відбувався лише з об'єктивної потреби. Адже його призначення передбачало не лише поділ обов'язків між ним та парохом, але й забезпечення його належним місцем проживання та фінансовим прибутком.

Керівництво ГКЦ піклувалося не лише про належний стан роботи деканатів, парафій, але й створювало умови для підтримки професійного рівня та моральний стану духовенства загалом, оскільки це впливало на якість їхньої пастирської роботи. Для цього в Галицькій митрополії щороку відбувалися практики духовного відновлення священників через участь у реколекціях. Зазвичай вони проводилися по декілька серій на рік, кожна з яких тривала кілька днів. Під час реколекцій священники організовували спільні богослужіння, брали участь у конференціях, на яких вели бесіди на богословські та суспільні теми, обмінювались власним досвідом⁴⁰. Наприклад, у 1922 р. у Перемишльській єпархії відбулося чотири серії реколекцій на базі семінарії. Кожна серія реколекцій розпочиналася в понеділок увечері, а завершувалася зранку в суботу. До кожного учасника, який мав приїхати на реколекції існували певні вимоги. Враховуючи скрутне фінансове становище Церкви кожен мав священник мав подбати про своє проживання та харчування на період реколекцій. Наприклад, у Перемишльській єпархії учасники брали з собою білизну для сну, продукти (6 кг. пшеничної муки, 2,5 кг. круп, 2 кг. жиру), а також сплачували внесок за п'ять днів проживання в розмірі 2500 злотих⁴¹. Подібні заходи свідчать про високорозвинену систему опіки Церкви не лише над парафіянами, але й над духовенством. Завдяки практиці реколекцій керівництво ГКЦ створювало можливості для духовного та професійного зростання священнослужителів у спільноті.

Висновки. Отже, на більшості територій, де проживали етнічні українці Східної Галичини в міжвоєнний період функціонувала ГКЦ, про це свідчить кількість єпархій. Загалом у 1925-1928 рр. у складі Львівської архієпархії, Перемишльської та Станіславівської єпархій діяли 128 деканатів. Станом на 1930-ті рр. у межах цих трьох адміністративно-територіальних одиниць функціонувало 2366 парафій, 3039 церков, 1940 священників, які обслуговували 3 млн. віруючих. Зв'язковою ланкою між парафіяльним священником і єпископатом був декан, який контролював та регулював діяльність парафії через проведення соборчиків і візитації. Одному

³⁹ Перемишльські Єпархіальні відомості. Ч. I. 1921. С. 19-21.

⁴⁰ Федорів Ю. Історія церкви в Україні: репринтне видання. Львів: Видавничий відділ «Свічадо», 2001. 362 с.

⁴¹ Перемишльські Єпархіальні відомості. Ч. III. 1922. С. 49-51.

парафіяльному священнику могли підпорядковуватись 2–3 села, над якими він здійснював душпастирську опіку та культурно-просвітницьку роботу. Великий об'єм роботи на парафіях, догляд за приходством спонукали вище керівництво Церкви розвивати та налагоджувати інститут сотрудицтва. Для духовного відновлення священнослужителів існувала система відпусток і реколекцій. Загалом функціонування ГКЦ було ефективним завдяки якісно налаштованій системі комунікації на різних рівнях церковної організації.

REFERENCES

- Bystrytska, E. (2009). *Skhidna polityka Vatykanu u konteksti vidnosyn sviatoho Prestolu z Rosiieiu ta SRSR (1878–1964 rr.)* [Eastern policy of the Vatican in the context of the Holy See's relations with Russia and the USSR (1878–1964)]. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky [in Ukrainian].
- Bystrytska, E. & Hrabets, Yu. (2023). Stanovyshche ta diialnist hreko-katolytskoho parafialnoho dukhovenstva Skhidnoi Halychyny u 1914–1939 rr. [Position and Activities of the Greek-Catholic Parish Clergy of Eastern Galicia in 1914–1939]. *Skhidnoevropeyskyi istorychnyi visnyk*, (27), 105–116 [in Ukrainian].
- Fedoriv, Yu. (2001). *Istoriia tserkvy v Ukraini: reprintsne vydannia* [History of the Church in Ukraine: reprint edition]. Lviv : Vydavnychi viddil «Svichado» [in Ukrainian].
- Horan, T.A. (2017). *Peremyslska yeparkhiia Hreko-katolytskoi tserkvy v ukrainskomu natsionalnomu rusi Halychyny (1919–1939 rr.): dys... kand. ist. nauk: 07.00.01* [Przemysl eparchy of the Greek Catholic Church in the Ukrainian national movement of Galicia (1919–1939)]: diss... candidate history Sciences: 07.00.01]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].
- Kravchuk, A. (1997). *Konferentsii Arkhyiereiv Ukrainiskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy (1902–1937)* [Conference of Bishops of the Ukrainian Greek Catholic Church (1902–1937)]. Lviv: Svichado, 108 p. [in Ukrainian].
- Perevezii, V.O. (2004). *Sluzhinnia Bohu i narodu: Ukrainiska hreko-katolytska tserkva mizh dvoma svitovymy viinamy* [Serving God and People: The Ukrainian Greek Catholic Church between the Two World Wars]. Kyiv [in Ukrainian].
- Peremyski Yeparkhialni vidomosti (1921) [Przemysl Diocesan Records]. Ch I, 19–21 [in Ukrainian].
- Peremyski Yeparkhialni vidomosti (1922). [Przemysl Diocesan Records]. Ch III, 49–51 [in Ukrainian].
- Predka, S.V. (2018). Materialne stanovyshche Hreko-katolytskoho parafialnoho dukhovenstva Skhidnoi Halychyny v 1920–1930-kh rr. [Material state of Greek-catholic parish clergy of Eastern Galicia in 1920–1930s]. *Aktualni problemy vitchyznianoï ta vsesvitnoï istorii*, 21, 88–95 [in Ukrainian].
- Pylypiv, I.V. (2010). Hreko-katolytska tserkva – naivplyvovisha suspilna syla u krystalizatsii ukrainskoi natsii mizhvoiennoi Halychyny [The Greek Catholic Church is the most influential social force in the crystallization of the Ukrainian nation in interwar Galicia]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriia: Istoriia*, 1, 109–114 [in Ukrainian].
- Pylypiv, I.V. (2011). *Hreko-katolytska tserkva u suspilno-politychnomu zhytti Skhidnoi Halychyny (1918–1939 rr.)* [The Greek Catholic Church in the social and political life of Eastern Galicia (1918–1939)]. Ternopil: Ekonomichna dumka [in Ukrainian].
- Pylypiv, I.V. (2010). Rozvytok administratyvno-terytorialnoi struktury Halyskoi Hreko-Katolytskoi (1918–1939 rr.) [Development of the administrative-territorial structure of the Galician Greek-Catholic (1918–1939)]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Istoriia*, 18, 37–44 [in

Ukrainian].

Shematyzm vseho klyra hreko-katolytskoi Arkhiieparkhii Lvivskoi na rik Bozhyi 1925 [Shematism of all the clergy of the Greek Catholic Archdiocese of Lviv for the year of God 1925]. Lviv, 1925 [in Ukrainian].

Shematyzm hreko-katolytskoho dukhovenstva zluchenykh yeparkhii Peremyskoi, Sambirskoi i Sianitskoi na rik Bozhyi 1928 [Shematism of the Greek Catholic clergy of the reunited dioceses of Przemyśl, Sambir and Sianice for the year of God 1928]. Peremyshl, 1928 [in Ukrainian].

Shematyzm hreko-katolytskoho dukhovenstva zluchenykh yeparkhii Peremyskoi, Sambirskoi i Sianitskoi na rik Bozhyi 1932 [Shematism of the Greek Catholic clergy of the united dioceses of Przemyśl, Sambir and Sianicka for the year of God 1932]. Peremyshl, 1932 [in Ukrainian].